

Michel del Castillo

Gitar

Türkçesi: İnci Kaplan Gül

Roman

ÖNSÖZ

Tanımadığım insanlardan her gün mektuplar alıyorum. Bana hayatlarını anlatıyorlar. Dertlerinden, yakalarını hiç bırakmayan yalnızlıklarından söz ediyorlar. Bana duydukları güven ve kardeşlik duygularını vurgulamaya özen gösteriyorlar. Bu insanlar, sürekli tehdit altında bulunan dünyamızda umut veren sözcüklere hasrettiler. *Tanguy*'u okuduklarında bu umudu bulduklarını sandıklarından gözlerini bana çevirdiler. Onların bu kardeşliği benim için ne kadar hoşsa, duydukları güven de o kadar ağır bir yük. Onları hayal kırıklığına uğratmaktan korkuyorum. Sanatçıdan çok fazla şey bekliyorlar.

Sanatçı ne bir din adamı ne de bir peygamberdir. Oynadığı rol hem daha alçakgönüllüdür, hem de gözü daha yükseklere. Geleceği gören bilici rolüdür bu ya da öyle olmalıdır. Sanatçı, gözleri açıkken düş görür ve bu düşleri biçimlendirir. Hiçbir şeyi uydurmaz. İnsanda zaten var olan tutkuları ve kusurları, özlemleri ve pişmanlıkları betimlemekle yetinir. Corneille ile Racine'i karşılaştırmak yanlıştır. Ne Racine "insanı olduğu gibi" yansıtır, ne de Corneille "insanı olması gerektiği gibi" betimlemiştir. İkisi de kendi yöntemiyle insan ruhunun bir bölümünü aydınlatmıştır. Çünkü insan hem Racine'in hem de Corneille'in betimlediği gibidir. Kahraman ve adi, şehvetli ve sofı, cimri ve eliaçık olabilir. İnsan her şeyden önce bir çatışmadır. Sanatçı, insan doğasının özelliklerinden yalnızca birini betimlemeyi seçebilir ya da aksine onun ikiliğini gözler önüne serebilir. Katıksız trajedi yazarı olan Racine, tutkularının kurbanı olan insandan başkasıyla ilgilenmek istememiştir. Epik bir şair olan Corneille ise kahramanlık ve cesareti dile getirmiştir. Ama insan ruhunun sarrafı olan Dostoyevski günahkâr insana bütün gücüyle aydınlığı, namuslu insana da za-

man zaman cehennemi özleten bu derin çelişkiyi, insan ruhundaki bu parçalanmayı vurgulamayı başarmıştır.

Konusunun karamsarlığına karşın *Tanguy* kimilerinde “iyimserliğin kitabı” izlenimi bıraktı. Bu kitapta anlatılan pek çok deneyimi ve saklamak gerektiğine inandığım daha başkalarını yaşattım. Bu nedenle, her insanın içinde çok büyük ve yenilmez bir umut gizlendiğini, en dayanılmaz acıların bile bu umudun hakından gelemeyeceğini bütün yalınlığıyla söylemeyi deneyebileceğimi düşünmüştüm. Hepsi bu kadar.

Gitar, mutlak umutsuzluğun kitabıdır. Korkunç derecede çirkin bir cüce, insanların, kardeşlerinin kalbine ulaşmaya çalışıyor, ama boşuna.

Bu, insan doğası hakkında değişik bir fikir edindiğim anlamına mı geliyor? Hayır. Bu öyküyü, kafamı kurcalayıp durduğu ve onu anlamlı bulduğum için yazmak istedim. İyileşme umudu olmayan bir hastanın öyküsünü de yazabilirdim pekâlâ. Önemli olan, uğursuz bir yazgının bulunduğunu, hak etmedikleri halde bu kaderin kurbanı olan insanların varlığını ve bu insanların umudu tanımadıklarını göstermekti. *Gitar* bir çığlıktır. İlk kitabımda atmak istemediğim çığlığı burada attım. Bu zaafımdan dolayı beni bağışlayın.

Kimi dostlarım, konunun nedensizliği, temelsizliği yüzünden bana sitem etti. Yeni bir *Tanguy* yazmamı bekliyorlardı. İkinci kitabımda da beni olduğum gibi bulmak istiyor, insanların ve tanrıların lanetlediği bu korkunç cüceyle aramda nasıl bir bağlantı kurulabileceğini anlamıyorlardı. En azından benim *Gitar*'ı önemsiz bir kitap saydığımı sanıyorlardı. Bunun tersini savunduğum zaman hayal kırıklığına uğradılar.

Çünkü aşmak zorunda kaldığı güçlükleri yalnızca yazarın kendisi bilir; yapıtın ortaya çıkmaya başladığı ilk haliyle bitmiş arasında katetmesi gereken mesafeyi yalnızca o ölçekbilir. Bu yapıt, başka yapıtlardan daha çok ve kutsallıkla ilgili olmayan başka nedenlerden dolayı sevebilir: Tıpkı bir annenin kendisine en çok üzüntü veren ve onu kaygılandıran çocuğunu yeğlemesi gibi.

Michel del Castillo
Paris, Eylül 1957

I.

Çirkinim. Korkutan bir çirkinlik bu. Bana acı veren bu itirafla başlamak istiyorum öyküme.

Çirkin!.. Beni okuyacak olan sen, bu sözcüğü iyi anlamalısın. Bin türlü güzellik olduğu gibi bin türlü de çirkinlik vardır. Dahası, çirkin güzellik bile vardır: Kendini beğenmiş güzellik. Bana gelince, ben tam anlamıyla çirkinim. Cüce, kambur, tek gözlü; burnum bir boksörünki gibi yassı ve kocaman, kırmızı bir yara izi yüz hatlarımı bozuyor. Korkulacak kadar çirkinim. Gülmeye kalkışınca, yüzümü gören dürüst insanlar buca buca kaçıyor benden... Bununla birlikte seni korkutmak istemiyorum, hatta senden merhamet dilenmek de. Korkutmaktan ve acındırmaktan bıktım. Kötü ve iyi olmaktan usandım.

Galiçya'da doğdum. Galiçya İspanya'nın bir bölgesi. Yeşil bir bölge. Yemyeşil tepeler, çayırlar, ormanlar ve çalılıklar, çayırlarda inekler ve tepelerde sis. Şu anda bir tablo çiziyorum, çünkü onu sana göstermek zorundayım. Sis tepelerin doruğunda dağlır. Sanki, tepeler için için ve gizemli bir ateşle yarmış gibi. Belki de yanıyor, kim bilir? Yeryüzünde her şey yanıyor. Biz de. Yumuşak ve hafif eğimli tepeler denize kadar uzanır: sonsuzluğa kadar.

Ama bizim ufumuz yeşil tepelerle ve onun üzerini kaplayan sisle sınırlı. Deniz tepelerin ardında. Çok uzakta. Aslın-

da fazla uzak değil. Otuz ya da kırk kilometre. Birkaç tekerlek turu. Ama kırk kilometre, bir "sonsuzluk" değil mi? Bu kırk kilometrenin kapsayabileceği "her Şeyi" gözünde canlandırma-ya alıŐ! Hayır, yapamazsın. Bu seni korkutur ve ben korkuyla baŐlamamı istemiyorum.

Deniz... Onu burada acımasız ama sevgi dolu bir mitoloji tanrıçası gibi dŐlemen gerekir. Beyaz kpkleriyle kayaları yalar, yayılır, kayar, sokulur, yükselir, alçalır, yeniden yükselir: etin ve erkeksi kayaları okŐar uzun dalgalarıyla; kulağına bir Őeyler anlatır ve sonunda sinirlenerek, doyurulmamıŐ arzularının kalbi kırması gibi, aŐkının öfkesiyle dağılır. Ama yenik düŐmemiŐtir. Yeniden baŐlar ve onu iten erkeğe sokulmayı ve onu parçalamayı baŐarır. Uzaklarda, bu kaya parçaları yalnızlıklarına ağlar. Deniz, sırlıslıkla aŐık ya da kr kıskaç olduğu zaman ve yükselip ağladığında bu kopmuŐ parçaları örter, bağrında yok eder.

Őimdi Galiçya'yı görüyor musun? Yeşil tepeler, ayırklar, sis ve denizle boęuŐan kayalar var. Bura halkının ruhunu anlamak için, bunu iyice görmek, hayal etmek gerekir. Çünkü onlar Galiyalıdır... Bir yere ait olmayı, bir yerden olmayı hiç düŐündün m? Bu çok önemlidir. Ama bu tabloda eksik olan bir Şey var. Coęrafya okuduysan bilirsin, ria'lardan söz ediyorum. Bizimlkemizde büyük ırmaklar yoktur. Birkaç kkk nehir vardır yalnızca. Amalkemizin ria'ları vardır. Bunlar, geniŐlięi uzunluğundan fazla olan deniz kollarıdır. Abartıyorum; ne önemi var... Ria'lar çok geniŐtir. Öteki kıyı hayal meyal seçilir... Tablomuzu bitirelim artık: İki yeşil tepe, arasında ortada deniz bulunan bir vadi, kırk kilometre ileride yabancı kayalar ve aŐkından her gün ölen ama asla gerçekten lmeyen kıskaç bir deniz. Biraz uzattım galiba. Olsun, vaktimiz var. Üstelik beni kesinlikle benim istediğim gibi okumayacaksın. Kötü bir okur olmandan korkuyorum.